

Fem liberale principper for ældrepolitik

En grundlæggende reform af ældreplejen

Liberal Alliance

Indledning

Hvis du ikke selv har sagt det, har du nok hørt en anden sige det: Jeg vil aldrig lade min mor og far komme på plejehjem.

Nogle har set dokumentarfilm, der afdækker de umenneskelige forhold.

Andre har set billeder på de sociale medier af mad, ingen har lyst til at putte i munden.

Og så er der dem, der selv har besøgt pårørende. Dem, der med egne øjne har set, at den kommunale ældrepleje ikke lever op til de forventninger, man med rette har til et velfærdssamfund med så høje sundhedsudgifter.

Alt for længe har vi været passive vidner til omsorgssvigt, uværdighed og frygt. Danskerne er ca. lige så bekymrede for, om der i fremtiden vil være ressourcer til de ældre, som de er over den globale opvarmning.[1]

Så vi vil ikke bare rykke kommaer. Løsningen er ikke justeringer i og ændringer af det nuværende system.

Vi tror på, at tiden er inde til et grundlæggende nyt system – og det ser ud til, at danskerne er enige med os. Utilfredsheden med ældreplejen er stor, og flere foretrækker et privat plejehjem frem for et offentligt.

Flere og flere tilkøber private sundhedsforsikringer og ønsker anderledes velfærdstilbud end det, den kommunale ældrepleje kan tilbyde.

Derfor vil Liberal Alliance gennemføre en grundlæggende reformering af ældreplejen i Danmark. Vores forslag bygger på fem principper, som vi forhandler ud fra, når regeringen inviterer til forhandlinger om nytænkning af ældreplejen:

1. De offentlige plejehjem skal frigøres fra kommunen - plejehjem skal være frie og drevet af professionelle bestyrelser.
2. De ældre skal have mere selvbestemmelse - alle ældre skal kunne fravælge det offentlige tilbud.
3. Øget konkurrence på lige vilkår er nødvendigt for mere innovation og dermed bedre ældrepleje.
4. Bureaukratiet skal nedbringes.
5. Ældre skal kunne tilkøbe ydelser – en kommission skal undersøge muligheder for supplementsordninger.

Initiativer

1 De offentlige plejehjem skal frigøres fra kommunen

Ældreplejen i Danmark er præget af en stor ensretning i tilbuddene. Det er en skam. Ældre mennesker er lige så forskellige som alle andre, og de ældre skal have noget at vælge mellem. Diversitet i tilbuddene kræver et opgør med kommunale metervare og mere plads til civilsamfundet.

Sammenblandingen af opgaver hos kommunen, hvor man både er driftsansvarlig og har ansvaret for visitation og kontrol, er meget uheldig. Man ser en tydelig tendens til, at kommunen henviser til egne tilbud i stedet for at tage udgangspunkt i, hvad der er bedst for borgeren.

Og mange steder bekæmpes muligheden for, at der kan opføres nye konkurrerende tilbud. Denne offentlige kasketforvirring er til skade for borgeren – derfor bør kommunen i fremtidens velfærdssamfund alene have myndighedskasketten på.

LA foreslår:

- Driftsansvaret for alle plejehjem skal flyttes ud af kommunerne og ind i det enkelte plejehjem. Kommunalt drevne plejehjem skal fremover være selvejende med professionelle bestyrelser og gennemsigtig økonomi.

- Private plejehjem betales det samme af det offentlige, som de kommunale plejehjem betales af kommunerne. Betalingen bør være på 100 pct. af, hvad det koster at drive plejehjem i de ti kommuner, som ifølge Indenrigsministeriets opgørelse driver deres plejehjem mest effektivt.

2 Alle ældre skal kunne fravælge det offentlige tilbud

I en årrække har borgerlige partier forsøgt at indføre frit valg på ældreområdet ved at indføre friplejehjem, fritvalgsbeviser og andre formelle rettigheder. Men værdien af det frie valg er jo ikke stor, hvis ikke der er flere tilbud at vælge mellem. Der er ikke tale om et frit valg, når ældre mennesker kun kan vælge mellem kommunale plejehjem, som alle stort set er ens.

Det gælder også i forhold til praktisk hjælp og mad, hvor der altid skal være reelle alternativer tilstede. Det er f.eks. et stort problem, at seks kommuner ikke har et reelt alternativt til det kommunale madtilbud.

Det er en helt afgørende kontrolmekanisme, at brugerne har mulighed for at stemme med fødderne.

Initiativer

På samme måde, som friskolerne har været kanariefuglen i kulminen i forhold til en fejlslagen folkeskolereform, er der brug for et reelt alternativ til den offentlige sektor på ældreområdet.

LA foreslår:

- Der skal være et privat plejehjem i alle kommuner. Kommuner, som ikke tilbyder et ikke-offentligt alternativt fra 2030, skal have reduceret deres bloktilskud.[2]
- Der skal indføres en national målsætning om 20 pct. private plejehjemspladser i 2030, som vil være et markant løft fra de ca. 5 pct. i dag.
- Der skal etableres en national fast-track-ordning for private plejehjem i kommunerne, der kan sætte turbo på etableringen af flere private plejehjem.
- Det frie valg skal udvides til også at omfatte genoptræning, rehabilitering og hjemmesygepleje – og de 24 kommuner, som i dag ikke har en privat leverandør, skal have det.[3]
- Der skal iværksættes en oplysningskampagne, så flere får kendskab til friheden til at vælge mellem plejehjemleverandører.

3 Konkurrence på lige vilkår

Kvaliteten af ældreplejen skal i centrum – og det sikres bedst ved at skabe konkurrence om at levere den bedste ydelse. Konkurrencen er i dag kraftigt svækket, da der er få valgmuligheder, et dårligt oplysningsgrundlag og problemer med kommuner, der opgør egne priser på uigennemskuelige måder.

I dag er det svært at finde ud af, hvor mange penge kommunerne bruger på at drive deres plejehjem. Der er store problemer med, at kommuner glemmer at opgøre og medregne udgifter til gartneren, til regnskab, til lønstyring og til alt muligt andet. Det nytter ikke. Alt må tælles med, så der kommer et gennemsigtigt og rimeligt grundlag for, hvad konkurrerende leverandører skal have i betaling.

Men man kan ikke have konkurrence, hvis "forbrugeren" ikke har den nødvendige viden om valgmulighederne.

Derfor er det også nødvendigt, at den ældre og de pårørende har adgang til information om kvaliteten og profilen på det plejetilbud, de overvejer. De skal kunne vide, hvorvidt plejehjemmets nuværende beboere og deres pårørende er tilfredse.

Initiativer

LA foreslår:

- Der skal styr på økonomien - kommunale plejehjem skal opgøre deres udgifter på en gennemskuelig måde, og der skal være kontrol- og klagemuligheder, der kan styrke retssikkerheden for leverandører på tværs af hele ældre- og socialområdet ved at afgøre eventuelle uenigheder.
- Den ældre skal sikres en uvildig oplysning og vejledning om både kommunale leverandører og fritvalgsleverandører.

4 Bureaukratiet skal nedbringes

Blandt personalet på plejeboligområdet synes tre ud af fire medarbejdere, at der bruges for meget tid på dokumentation. Vi kan ikke få en god og velfungerende ældrepleje, hvis de ansatte skal bruge deres arbejdstid med næsen i papirerne.

Det er ikke en nem opgave at løse fuldstændigt, fordi bureaukratiet både skyldes central lovgivning, kommunale regler, kultur på den enkelte arbejdsplads og problemer med teknik, der ikke taler sammen. Det er et stort problem, når medarbejderen skal dokumentere den samme information i flere

forskellige systemer - løsningen skal findes lokalt og ikke bestemmes af Christiansborg.

Vi får ikke en bedre ældrepleje af at fjerne al bureaukrati – for der findes nødvendige dokumentationskrav f.eks. i forhold til medicinbehandling. Men mængden af bureaukrati går i den forkerte retning, og der skal systematisk fokus på, at tiden i plejesektoren bruges meningsfuldt.

Liberal Alliance mener generelt, at man bør lægge meget stor vægt på brugerens oplevelse af kvaliteten af offentlige ydelser. Vi ser gerne, at det centralt styrende princip er, at borgerne skal være tilfredse frem for, at en række proceskrav er overholdt.

Men det er sværere at forlade sig på tilfredshedsundersøgelser på områder, hvor man har med svage borgere at gøre. Det er også tilfældet på plejeboligområdet. Derfor skal centrale kvalitetsparametre også suppleres med objektive informationer, såsom hvordan den enkelte plejebolig klarer sig i forhold til andre målt på antallet af forebyggende genindlæggelser, levetid, nedbringelse af medicin, sygefravær, skiftende personale eller andre relevante parametre.

Det er helt centralt, at procesbureaukratiet erstattes af en konkurrence om at levere kvalitet til den ældre.

Initiativer

LA foreslår:

- Der skal løbende måles på, hvor stor en andel af deres tid, medarbejdere bruger på de ældre. En central enhed skal stå for at foretage målingerne, så medarbejdere ikke bebyrdes med tidsregistrering. Der skal udarbejdes bindende målsætninger om gradvist at øge tiden med borgeren, og opfølgningen skal ske sammen med ansatte i ældreplejen.
- Få udvalgte kvalitetsindikatorer – såsom de ældres og pårørendes tilfredshed med forholdene, medicinforbrug og sygefravær – skal være det primære bureaukrati i ældreplejen. Bureaukrati, der måler og dokumenterer, hvordan arbejdet udføres, skal så vidt muligt udfases.
- Der skal udarbejdes en national plan for, hvordan digitalisering og teknologi kan aflaste og minimere den dokumentation, der ikke kan fjernes.

5 Ældre skal kunne tilkøbe ydelser

Et gammelt mundheld lyder, at den som betaler musikken, også bestemmer, hvad der spilles.

Dynamikken i det offentlige system, hvor en offentlig betaler tilbyder et metervaresystem, er svær helt at undgå, hvis man vil have et system med rettigheder til alle. Men det vil være en markant forbedring af det nuværende system, at det i højere grad er den ældre, der til- og fravælger med pengepungen i hånden. Det gælder på både offentlige og private plejehjem. På den måde er den ældre borger også med til at finansiere indfrielsen af stigende forventninger til ældretilværelsen.

Problemet er jo selvfølgelig, at det skal gøres på en måde, hvor det ikke kun er de mest velstående, der har mulighed for at få en god ældretilværelse. Derfor foreslår vi:

- Offentlige plejehjem skal have lov til at kræve betaling for ekstraydelser.

Dertil skal der nedsættes en kommission, som skal:

- Beskrive relevante bidragsbaserede finansieringsmodeller for sundhed og ældrepleje fra udlandet – f.eks. fra Holland og Tyskland.
- Beskrive fordele og ulemper ved bidragsbaserede supplementsordninger i ældreplejen fra et borgerperspektiv – herunder spørgsmål om økonomisk tryghed og adgang til tilkøbsydelser.

Initiativer

- Beskrive fordele og ulemper ved bidragsbaserede supplementsordninger i ældreplejen fra et samfundsøkonomisk perspektiv – herunder spørgsmål om samfundsøkonomisk robusthed og omfordeling mellem generationer.
- Undersøge fordele og ulemper ved visitationsbaserede supplementsordninger i ældreplejen og muligheden for at koble ordninger på den fælleskommunale model for scoring af funktionsevnetab (Fælles Sprog III).

Fodnoter:

[1] Kilde: Tryghedsmåling 2023, <https://www.tryghed.dk/viden/tryghedsmaaling-er/download-tryghedsmaaling-2023>

[2] For de mindste kommuner med meget få plejepladser, hvor det ikke er relevant at starte nye private plejehjem, skal der udvikles en alternativ model. Det kunne f.eks. være, at kommunens borgere kan henvises til et privat plejehjem i anden kommune.

[3] Blandt de 24 kommuner er de fem små-ø-kommuner, som af praktiske årsager bør undtages fra krav om private leverandører.

Liberal (LA) Alliance